

Kunstkritikk

02.03.18

En alvorlig mann peker nese

Av Simen Joachim Helsvig

Eirik Senje

Bevis
Kunstnerforbundet, Oslo
22. februar – 24. mars 2018

Andre Mennesker
Galleri K, Oslo
22. februar – 24. mars 2018

Galleri K, Kunstnerforbundet, Oslo
22. februar - 24. mars 2018

Eirik Senje, *Ecce Homo (#30)*, 2017-18. Vinylmaling, pigment, leire, gips, akrylbasert gips, bomullslerret, glassfiber, stål, 110 x 160 cm. Foto: Thomas Tveter / Kunstnerforbundet.

«Oj, her er vi tilbake på 1970-tallet», hørte jeg en museumskurator utbryte da hun kom inn i Eirik Senjes utstilling på Kunstnerforbundet. Kanskje var det den dempede fargebruken, med grålige og jordrøde, liksom allerede falmede, matte valører hun siktet til. Eller det kan ha vært verkenes stofflighet – ruglete, grove overflater, og tekstiler og diverse gjenstander støpt inn med gips og leire. Det er imidlertid forskjeller mellom 1960- og 70-tallskunstnernes folkelige og håndverksmessige autentisitetsslengsel, og den røffere materialhåndteringen til Senje og en generasjonsfelle som for eksempel Steinar Haga Kristensen. Den norske 00- og 10-tallskunsten har kanskje vært preget av en tilbakevending til materialromantikken, men er sjelden fri for en viss ironi. Når det graves i leiren etter eksistensiell mening, blikker inderligheten ofte over i det patetiske.

Eirik Senje, *Ecce Homo (#35)*, 2017-18. Vinylmaling, pigment, leire, akrylbasert gips, gips, bomullslerret, glassfiber, ekstrudert polystyren, stål, 228 x 94 x 10 cm.
Foto: Thomas Tveter / Kunstnerforbundet.

I sine to utstillinger *Bevis* på Kunstnerforbundet og *Andre Mennesker* på Galleri K (det har vært mange dobbeltutstillinger i Oslo i det siste, hvem høyner med trippelutstilling?), viser Senje til sammen 42 nye arbeider, de fleste av dem store og omstendelig konstruerte, malte relieffer. På Kunstnerforbundet der Senje stiller ut i overlyssalen, vekker den symmetriske opphengningen av relieffene assosiasjoner til en antikk, tempellignende arkitektur, mens Galleri K-utstillingen fremstår mer arkaisk og grotteaktig. Ofte gjentatte arketyperiske symboler som øyne, soler og egg figurerer begge steder, noe som antyder en slags kosmologi. Utstillingene har også tydelig religiøse hentydninger. På en gipstavle ved inngangen til utstillingen på Kunstnerforbundet kan man for eksempel lese en håndskrevet tekst med den profetisk-klingende frasen «for I am the bringer of both light and dark!» Samtlige verk i de to utstillingene har tittelen *Ecce Homo* – «se dette mennesket» – Pontius Pilatus' utrop da Kristus ble ført frem foran menneskemengden før korsfestelsen.

«Maleri», har Galleri K skrevet under utstillingstittelen, på samme måte som det står «roman» eller «dikt» på bøkens smussomslag. Men forsøket på sjangerbetegnelse understreker egentlig bare hvor vanskelig det er å plassere disse verkene, tematisk så vel som materielt. Senje leker hele tiden med virkemidler som tilkjennevir at verkene befinner seg i en uklar sone mellom bilde og tredimensjonalt objekt. I et av verkene på Kunstnerforbundet, *Ecce Homo (# 35)*, stikker fire hender opp fra bildeflaten, som om de var presset inn fra baksiden. Motsatt lager en rekke snitt fordypninger i gipsen; de er malt i en brunlig rødfarge, som koagulert blod, og ligner sår som hendene ser ut til å pille i. Disse dybdevirkningene er forsterket ved at tavlen er delvis dekket av et gipset tekstil – eller er det en avstøpning? – hvor foldene er malt med gult og blått for å illudere lys og skyggeeffekter.

Eirik Senje, *Bevis*, 2018, installasjonsbilde. Foto: Thomas Tveter / Kunstnerforbundet.

Formelt er Senjes arbeider mer komplekse enn ved første øyekast, og det er først og fremst her han briljerer. Vekslingen mellom det uvørent påsmurte og nitid oppbygde gir ofte slående resultater. Grovheten i gipsen og leiren sørger for at den naivistiske og likefremme fremstillingen ikke blir manér, men virker rå og uforstilt. Materialene han benytter gir konturene og tegningene en uferdig karakter, der fargesettingen gjerne følger de ujevne omrissene av groper og forhøyninger. I *Ecce Homo (# 10)* på Galleri K er gipsen klasket på i flere omganger og danner en knudrete og kaotisk topografi der høydedragene er malt i ulike sjatteringer av rødbrunt så de ligner brent terrakottaleire. Noen horisontale pølser malt i mørk grått får det hele til å se ut som et landskap med stiliserte stratuskyer. Nederst ender bildet i en hylle der det ligger to hvite egg, halvveis trykket inn i gipsen.

Eirik Senje, *Ecce Homo (#4)*, 2017-18. PVA, leire, gips, akrylbasert gips, glassfiber, ekstrudert polystyren, stål, 162 x 67 x 7 cm. Foto: Galleri K.

Det er tydelige nikk til den belgiske kunstneren Marcel Broodthaers i Senjes bruk av egg: *Ecce Homo* (# 4), med sine mange små, eggeformede groper kunne nesten vært en avstøpning av Broodthaers' 289 *coquilles d'oeufs* (1966). Eggene, som i mange religioner er symboler på liv og kosmos, var alltid kakket åpne i verkene til Broodthaers for å understreke symbolets tomhet. Senjes egg er på sin side intakte, som om han forsøkte å lade symbolene på ny.

Men det er likevel vanskelig å ta det åndelige helt alvorlig i Senjes arbeider. Er det dyptfølt og inderlig, eller er det ironisk? Senjes gåtefulle motiver har selskap av snurrige innslag som hender som piller tånegler og lange neser som peker ut av bildene, og symbolene er gjennomgående forenklete og gjentatt så hyppig at de tenderer mot det ornamentale. Hva inderligheten angår, så het bidraget hans til Skulpturbiennalen i 2017 tross alt *Oppriktighet* (*Sincerity*). Men hvem gir kunstverk slike titler i fullt alvor?

Også Friedrich Nietzsche ga sin siste, selvbiografiske bok den ironisk høystemte tittelen *Ecce Homo*. Man kan sammenligne Nietzsches motsetning mellom det dionysisk uhemmede og det apollinsk måteholdne som eksistensielle grunnholdninger, med den motsetningen mellom inderlighet og kritisk-ironisk distanse som Senjes generasjon baler med. Nietzsches ideal var at de to polene holdt hverandre i sjakk. Man kan si at Senjes strategi er den motsatte. Han prøver å håndterere motivenes tyngde på samme vis som han håndterer materialene; han klasker sammen inderlighet og ironi, lag på lag, til man ikke kjenner det ene fra det andre. Kanskje er vanskelighetene med å plassere verkene i *Bevis* og *Andre Mennesker* tegn på at Senje har lyktes å finne en slags forening.

Eirik Senje, *Andre Mennesker*, 2018, installasjonsbilde. Foto: Galleri K.